

**Bryssel den 19 oktober 2026
(OR. en)**

14650/26

**SOC 674
COH 165
ENER 664
EMPL 390
ENV 1255
ECOFIN 1332**

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Ärende:	Rådets rekommendation om åtgärder mot utestängning från bostadsmarknaden, inbegripet hemlöshet

För delegationerna bifogas rådets rekommendation om det ovannämnda ärendet, som godkändes av rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) vid mötet den 19 oktober 2026.

2026/0105(NLE)

RÅDETS REKOMMENDATION**om åtgärder mot utestängning från bostadsmarknaden, inbegripet hemlöshet**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292 jämförd med artikel 153.1 j,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

- (1) Enligt artikel 3.3 i fördraget om Europeiska unionen ska unionen bekämpa social utestängning och diskriminering samt främja social rättvisa och socialt skydd. I enlighet med artikel 151 i EUF-fördraget har unionen och medlemsstaterna som mål att bland annat främja sysselsättningen, förbättra levnads- och arbetsvillkor, åstadkomma ett fullgott socialt skydd och bekämpa social utslagning.
- (2) I artikel 34 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna fastställs erkännandet av och respekten för rätten till socialt stöd och till stöd till boendet som, i enlighet med närmare bestämmelser i unionsrätten samt i nationell lagstiftning och praxis, är avsedda att trygga en värdig tillvaro för alla dem som saknar tillräckliga medel.

- (3) I artikel 31 i den reviderade europeiska sociala stadgan¹ bekräftas alla parter åtagande att främja tillgången till bostäder av lämplig standard, att förebygga och minska hemlösheten i syfte att gradvis avskaffa den samt att göra bostadspriserna överkomliga för dem som saknar tillräckliga resurser.
- (4) Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och kommissionen proklamerade i november 2017 den europeiska pelaren för sociala rättigheter². I princip 19 fastställs att tillgång till subventionerade bostäder eller bostadsstöd av god kvalitet och skydd mot tvångsavhysning ska finnas för dem som behöver det. Där fastställs också att lämpligt boende och lämpliga tjänster ska erbjudas hemlösa för att främja social inkludering.
- (5) I linje med EU:s strategi för barnets rättigheter uppmanar rådet i sin rekommendation (EU) 2021/1004 om inrättande av en europeisk barngaranti³ medlemsstaterna att bland annat säkerställa faktisk tillgång för behövande barn till adekvata bostäder, med särskild uppmärksamhet på att förebygga och ta itu med hemlöshet bland barn och familjer. I rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering⁴ rekommenderas en kombination av tillräckligt inkomststöd, inkluderande arbetsmarknader och tillgång till möjliggörande och väsentliga tjänster, inbegripet bostäder. I rådets rekommendation av den 27 november 2023 om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin⁵ uppmanas medlemsstaterna att erkänna och stödja den sociala ekonomins roll när det gäller att tillhandahålla tillgängliga och kvalitativa sociala tjänster samt vård- och omsorgstjänster och boende, även med beaktande av missgynnade grupper, i nära samarbete med offentligt tillgängliga sociala tjänster.

¹ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatyenum=163>.

² Interinstitutionell proklamation av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

³ Rådets rekommendation av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14).

⁴ Rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering (EUT C 41, 3.2.2023, s. 1).

⁵ Rådets rekommendation av den 27 november 2023 om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin (EUT C, C/2023/1344, 29.11.2023).

- (6) I jämställdhetsstrategin för 2026–2030⁶ betonas att kvinnor drabbas särskilt hårt av otrygga bostadssituationer eftersom de är överrepresenterade bland ensamstående föräldrar, äldre och offer för könsrelaterat våld. I direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer⁷ uppmanas medlemsstaterna att bland annat säkerställa att stödtjänster ger brottsoffer information och stöd om tillgång till boende.
- (7) I rådets rekommendation av den 12 mars 2021 om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet⁸ uppmanas medlemsstaterna att säkerställa likabehandling av romer när det gäller tillgång till bland annat adekvat och desegregerat boende samt grundläggande tjänster⁹. I jämlikhetsstrategin för hbtqi+-personer 2026–2030¹⁰ betonas det att diskriminering och bristande social acceptans bidrar till utbredd fattigdom och hemlöshet bland hbtqi+-personer. I meddelandet *En stärkt strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning fram till 2030* efterlyser kommissionen säkerställande av tillgång till ekonomiskt överkomliga och tillgängliga bostäder för personer med funktionsnedsättning, i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, COM(2026) 113 final: *Jämställdhetsstrategi för 2026–2030*.

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 av den 14 maj 2024 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (EUT L, 2024/1385, 24.5.2024).

⁸ Rådets rekommendation av den 12 mars 2021 om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet (EUT C 93, 19.3.2021, s. 1).

⁹ Kompletterad av *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet: En jämlikhetsunion: EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och deltagande* (COM(2020) 620 final).

¹⁰ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En jämlikhetsunion: jämlikhetsstrategin för hbtqi+-personer 2026–2030*, COM(2025) 725 final.

- (8) I rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet¹¹ rekommenderas medlemsstaterna att utveckla och/eller förbättra de formella tjänsterna för långvarig vård och omsorg, särskilt hemvård och närvård. Bostäder som är anpassade till enskilda personers föränderliga vårdbehov är en grundläggande förutsättning för åldrande hemma, gör det möjligt att tillhandahålla vård i hemmet och bidrar till att undvika onödig institutionell vård.
- (9) I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd¹² föreskrivs att personer som ansöker om internationellt skydd har rätt till materiella mottagningsvillkor som omfattar inkvartering, mat, kläder, hygienprodukter och dagersättning, med harmoniserade normer i hela EU.
- (10) I artikel 16.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner¹³ (*direktivet om betalkonton*) anges att medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenter som är lagligen bosatta i unionen, inbegripet konsumenter som saknar fast adress, har rätt att öppna och nyttja ett betalkonto med grundläggande funktioner hos kreditinstitut som är etablerade inom deras territorium. Denna rätt ska gälla oberoende av konsumentens bosättningsort.

¹¹ Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet (EUT C 476, 15.12.2022, s. 1).

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L, 2024/1346, 22.5.2024).

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214).

- (11) Lissabonförklaringen om den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet¹⁴ undertecknades den 21 juni 2021 av EU-institutionerna, medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer. Den förbinder alla undertecknare att lansera en europeisk plattform för åtgärder mot hemlöshet för att främja utformningen och genomförandet av personcentrerade, bostadsledda och integrerade strategier och att arbeta för att få ett slut på hemlöshet i Europeiska unionen senast 2030, så att
- i) ingen ska behöva sova utomhus på grund av att det saknas tillgängliga, säkra och lämpliga nödbostäder,
 - ii) ingen ska behöva bo i nödbostäder eller övergångsbostäder längre än vad som krävs för att kunna flytta vidare till en permanent bostadslösning,
 - iii) ingen ska skrivas ut från en institution (t.ex. fängelse, sjukhus eller vårdinrättning) utan ett erbjudande om lämpligt boende,
 - iv) vräkningar ska förhindras när så är möjligt, och ingen ska vräkas utan hjälp att vid behov hitta en lämplig bostadslösning,
 - v) ingen ska diskrimineras på grund av sin hemlöshet.
- (12) Den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet är den etablerade samarbetsramen på EU-nivå för hemlöshet. Den tillhandahåller ett samarbetsforum för kunskapsbyggande, ömsesidigt lärande och samarbete mellan medlemsstater och berörda parter, vilket bidrar till evidensbaserat beslutsfattande och starkare genomförandekapacitet, inbegripet när det gäller att förebygga och ta itu med utestängning från bostadsmarknaden.

¹⁴ Lissabonförklaringen om den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet (21.6.2021, Lissabon, Portugal).

- (13) La Hulpe-förklaringen¹⁵, som undertecknades den 16 april 2024 vid högnivåkonferensen om den europeiska pelaren för sociala rättigheter, erkänner att hemlöshet fortfarande är ett problem i många medlemsstater och efterlyser fortsatta åtgärder för tillgängliga, effektiva, gröna och överkomliga subventionerade bostäder för att tillgodose allas bostadsbehov, utrota hemlöshet och främja en strategi där man sätter boendet främst ("Bostad först"). Förklaringen erkänner också betydelsen av den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet.
- (14) I sin resolution av den 24 november 2020¹⁶ betonade Europaparlamentet att bostäder är en grundläggande mänsklig rättighet och efterlyste kraftfullare åtgärder från kommissionens och medlemsstaternas sida för att sätta stopp för hemlösheten i EU senast 2030. I sin resolution av den 10 mars 2026¹⁷ underströk Europaparlamentet behovet av en europeisk strategi och lösningar för att säkerställa tillgången till anständiga bostäder till överkomlig kostnad och uppmanade medlemsstaterna att utarbeta och genomföra bostadsstyrda strategier för att minska hemlösheten. Resolutionen uppmanar också kommissionen att tillhandahålla policystöd i arbetet mot hemlöshet och att övervaka framstegen i detta avseende.

¹⁵ La Hulpe-förklaringen om framtiden för den europeiska pelaren för sociala rättigheter (16 april 2024, La Hulpe, Belgien).

¹⁶ Europaparlamentets resolution av den 24 november 2020 om åtgärder mot andelen hemlösa i Europeiska unionen (2020/2802(RSP)).

¹⁷ Europaparlamentets resolution av den 10 mars 2026 om bostadskrisen i Europeiska unionen med målet att föreslå lösningar för anständiga och hållbara bostäder till överkomlig kostnad (2025/2070(INI)).

- (15) Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/543 av den 22 mars 2017¹⁸ om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 763/2008 om folk- och bostadsräkningar vad gäller tekniska specifikationer för variablerna och deras indelningar anger statistiska definitioner rörande hemlöshet och är tillämplig fram till slutet av 2027. Från och med 2028 utgör Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/2458 av den 26 november 2025¹⁹ om europeisk statistik om befolkning och bostäder den nya rättsliga ramen för dessa definitioner och föreskriver bland annat pilot- och genomförbarhetsstudier.
- (16) I sitt yttrande om att utrota hemlöshet i Europeiska unionen²⁰, som antogs den 2 december 2021, välkomnade Regionkommittén lanseringen av plattformen och underströk fyra viktiga handlingslinjer för den, nämligen ömsesidigt lärande, främjande av tillgång till finansiering, insamling av uppgifter och övervakning av politiska framsteg samt att kartlägga och bidra till uppskalning av lovande nya idéer.
- (17) I sitt yttrande om en EU-ram för nationella strategier mot hemlöshet på grundval av ”Bostad först”-principen²¹, som antogs den 13 december 2023, efterlyste Europeiska ekonomiska och sociala kommittén en EU-strategi mot hemlöshet som gör det möjligt att inkludera nationell politik för att bekämpa hemlöshet i den europeiska planeringsterminen. Den föreslog också att denna strategi bör underbyggas av en rekommendation från rådet om hemlöshet.

¹⁸ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/543 av den 22 mars 2017 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 763/2008 om folk- och bostadsräkningar vad gäller tekniska specifikationer för variablerna och deras indelningar (EUT L 78, 23.3.2017, s. 13).

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/2458 av den 26 november 2025 om europeisk statistik om befolkning och bostäder, om ändring av förordning (EG) nr 862/2007 och om upphävande av förordningarna (EG) nr 763/2008 och (EU) nr 1260/2013 (EUT L, 2025/2458, 12.12.2025).

²⁰ Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att utrota hemlöshet i Europeiska unionen: det lokala och regionala perspektivet (EUT C 97, 28.2.2022, s. 26).

²¹ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om För en EU-ram för nationella strategier mot hemlöshet som bygger på ”Bostad först”-principen

- (18) I 2026 års gemensamma sysselsättningsrapport²² noteras att medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att stödja tillgången till bostäder till överkomlig kostnad, subventionerade bostäder eller tillräckligt bostadsstöd, när så är lämpligt, förebygga och ta itu med hemlöshet som den mest extrema formen av fattigdom, ta itu med social utestängning genom integrerade, personcentrerade och bostadsledda strategier och främja renovering av bostäder, inbegripet subventionerade bostäder.
- (19) I EU-planen för bostäder till överkomlig kostnad²³, som antogs av kommissionen den 16 december 2025, konstateras att vissa grupper påverkas oproportionerligt mycket av stigande boendekostnader och begränsad tillgång till subventionerade bostäder och bostäder till överkomlig kostnad, och att hemlöshet är ett långvarigt och komplext problem som ska åtgärdas genom bostadsbaserade lösningar, såsom ”Bostad först”-strategin, åtföljda av integrerade strategier för att bekämpa fattigdom och utestängning.
- (20) I den första EU-strategin för fattigdomsbekämpning någonsin, som antogs av kommissionen den 6 maj 2026, framhålls att bostadspriserna är en särskild utmaning för dem som lever i eller löper risk för fattigdom, och det konstateras att tillgång till överkomliga och hållbara bostäder av god kvalitet är en nödvändig förutsättning för integration i samhället och på arbetsmarknaden.
- (21) FN uppmanar i mål 1 och 11 för hållbar utveckling för 2030 till att utrota den extrema fattigdomen, inbegripet hemlöshet, i hela världen samt säkerställa tillgång till lämpliga, säkra och överkomliga bostäder för alla.
- (22) Hemlöshet är fortfarande det mest extrema och synliga uttrycket för fattigdom och social utestängning i Europeiska unionen. Den påverkar enskilda personer och familjer i alla medlemsstater och undergräver de principer om värdighet, jämlikhet och social rättvisa som unionen bygger på. Trots de ansträngningar som hittills gjorts ökar hemlösheten i flera medlemsstater och den beräknas drabba mer än en miljon människor²⁴.

²² Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering: *Joint employment report 2026 – As adopted by the EPSCO Council on 9 mars 2026*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2026.

²³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, COM(2025) 1025 final: *EU-plan för bostäder till överkomlig kostnad*.

²⁴ OECD Affordable Housing Database | OECD.

- (23) Utestängning från bostadsmarknaden avser en persons eller ett hushålls oförmåga att få tillgång till eller behålla ett anständigt, stabilt boende som uppfyller grundläggande normer avseende säkerhet, rättssäkerhet, tillgänglighet och överkomlighet. Hemlöshet är dess mest synliga och extrema form och inbegriper personer som bor på gatan och i nödbostäder och tillfälliga bostäder för hemlösa. Utestängning från bostadsmarknaden är dock ett bredare begrepp och omfattar personer som har tak över huvudet men som lever under olämpliga eller osäkra förhållanden. Osäkert boende är när enskilda personer utsätts för hot om vräkning, våld i hemmet eller osäkra hyresavtal. Olämpligt boende är när personer bor i bostäder av undermålig kvalitet som saknar grundläggande faciliteter (t.ex. vattentoaletter eller tvättinrättningar inomhus). Sådana bostäder kan vara i mycket dåligt skick, mycket trångbodda eller inte anpassade till personer med ytterligare behov (t.ex. äldre, personer med funktionsnedsättning och personer med behov av långvarig vård och omsorg).
- (24) Bostäder är en viktig social bestämningsfaktor för hälsa, social inkludering och ett sammanhållet samhälle, och brist på bostäder, bostäder av låg kvalitet eller boende i segregerade bostadsmiljöer kan vara skadligt för individers och grupper livskvalitet, inbegripet deras psykiska och fysiska hälsa, välbefinnande, sysselsättning och utbildningsmöjligheter.
- (25) Utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet drivs av ett komplext samspel mellan strukturella, institutionella och personliga faktorer. Dessa inbegriper fattigdom, arbetslöshet, brist på subventionerade och överkomliga bostäder eller bostadsstöd av god kvalitet, diskriminering, dålig psykisk och fysisk hälsa, narkotikamissbruk och våld i hemmet.
- (26) År 2024 rapporterade nästan 6 % av de personer i åldern 16 år eller äldre i unionen som sökte bostad under de senaste 5 åren att de hade känt sig diskriminerade minst en gång. Andelen personer som kände sig diskriminerade var dubbelt så hög för personer som riskerade fattigdom eller social utestängning (10 %) jämfört med personer som inte löpte denna risk (5 %). Omkring 17 % av unionens befolkning 2024 bodde i trångbodda bostäder.

- (27) Bristen på subventionerade och överkomliga bostäder är ett stort hinder i kampen mot utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet. Mellan 2013 och 2024 ökade bostadspriserna i nominella termer med mer än 60 % i hela unionen, vilket innebär att de ökade snabbare än hushållens inkomster, och ett antal medlemsstater upplevde genomsnittliga ökningar på mer än 220 % i nominella priser. Samtidigt har de genomsnittliga hyrorna ökat med omkring 20 %, medan nya hyreskontrakt i allmänhet är betydligt dyrare än de äldre, särskilt i stads- och turistområden. Boendekostnaderna, inklusive vatten, el, uppvärmning och kylning samt gas och andra bränslen, har ökat i 17 medlemsstater jämfört med unionsgenomsnittet, i vissa medlemsstater med mer än 80 % över EU-genomsnittet, och minskat i tio andra medlemsstater.
- (28) Bostadsutbudet har haft svårt att hålla jämna steg med den växande efterfrågan, bland annat på grund av höga byggkostnader, innovationsunderskott, brist på kvalificerad arbetskraft, migration och överdriven byråkrati. I synnerhet har byggpriserna i unionen stigit med 56 % mellan 2010 och 2024, och i vissa medlemsstater har de stigit med mer än 170 %. Antalet bygglov för bostäder (antal bostäder) har minskat med 22 % mellan 2021 och 2024 och det befintliga bostadsbeståndet har inte utnyttjats fullt ut, och omkring 20 % av bostäderna i EU är fortfarande vakanta eller underutnyttjade (inklusive säsongsbostäder eller fritidsbostäder och bostadsenheter som köpts som investeringar och inte använts som primära bostäder).

- (29) I detta sammanhang är det avgörande att öka utbudet av subventionerade och överkomliga bostäder för att ta itu med utestängning från bostadsmarknaden. I synnerhet behövs ytterligare investeringar för att stödja uppförandet av nya bostäder, renovering och, när så är möjligt, effektivare användning av befintliga underutnyttjade och obebodda bostäder, bland annat genom incitament att hyra ut privatägda fastigheter och ändrad användning av befintligt byggnadsbestånd, t.ex. kontorsbyggnader. Översynen av reglerna för statligt stöd avseende tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som en del av EU-planen för bostäder till överkomlig kostnad och förordningen om halvtidsöversynen av EU:s sammanhållningspolitiska fonder²⁵ bidrar till att utveckla en möjliggörande ram för investeringar i subventionerade och överkomliga bostäder (fram till mars 2026 omfördelade medlemsstaterna och regionerna minst 3,3 miljarder EUR till hållbara och överkomliga bostäder inom ramen för halvtidsöversynen). Flexibiliteten i lagstiftningen på medellång sikt och möjligheten till en högre medfinansieringsgrad för bostadsinvesteringar i unionen finns fortfarande tillgängliga för att stödja ytterligare omprogrammering fram till 2029–2030.
- (30) I linje med principerna för det nya europeiska Bauhaus bör tillgång till lämpliga, hållbara och överkomliga bostäder av god kvalitet betraktas som en del av ett bredare socialt och geografiskt ekosystem som stöder inkludering, samhällsliv, arbetskraftens rörlighet, tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg, självständigt boende och social sammanhållning. Bostadspolitikerna är effektivare och skapar ett socialt mervärde om den kombineras med platsbaserade åtgärder, samhällsinfrastruktur och samhällstjänster och är utformad för att främja inkluderande och hållbara grannskap som tillgodoser invånarnas behov.

²⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/1914 av den 18 september 2025 om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen (EUT L, 2025/1914, 19.9.2025).

- (31) För att öka utbudet och överkomligheten kan medlemsstaterna, beroende på nationella omständigheter, dra nytta av olika bostadsmodeller, inbegripet subventionerade och allmännyttiga bostäder, uthyrning till kostnadshyra och bostäder med begränsat vinstsyfte, bostadskooperativ, subventionerade uthyrningsföretag och andra ideella eller allmännyttiga modeller. Dessa modeller, som ofta tillhandahålls av organisationer inom den sociala ekonomin, kan bidra till långsiktig överkomlighet, minska exponeringen för skadlig spekulation och bidra till ett bättre utnyttjande av befintliga bostäder, mark och investeringsresurser. Innovativa koncept för samboende, inbegripet generationsöverskridande boende, kollektivt boende och arrangemang med delat utrymme, kan också bidra till att ta itu med utmaningar som rör social isolering, underutnyttjande av byggnader och lokal bostadsbrist. Ömsesidigt lärande kan bidra till att identifiera framgångsrika modeller som redan genomförts i andra medlemsstater.
- (32) Bostadssystemen kan skilja sig åt mellan medlemsstaterna. Subventionerade bostäder har stora fördelar som instrument i många medlemsstater, medan alternativa system används i andra medlemsstater. Dessutom tolkas begrepp som subventionerade bostäder och överkomliga bostäder på olika sätt i medlemsstaterna, utifrån nationella omständigheter och institutionella ramar.
- (33) För att öka utbudet av subventionerade och överkomliga bostäder krävs stabila ramar för styrning och investeringar, inbegripet offentlig-privata partnerskap, partnerskap i allmänhetens intresse och nya, utvidgade partnerskap mellan offentliga och privata aktörer samt enskilda personer (med fokus på integration av potentiella boende). Samarbetet mellan myndigheter, organisationer inom den sociala ekonomin, tillhandahållare av subventionerade och överkomliga bostäder, privata byggaktörer, utbildningsinstitutioner, arbetsgivare, finansinstitut och andra berörda parter är viktigt. Blandad finansiering, kostnadsbaserad hyra, revolverande fonder, offentliga garantier, långsiktiga arrenden av offentlig mark och andra finansieringsmekanismer av allmänt intresse kan bidra till att mobilisera tålmodigt kapital och främja långsiktig överkomlighet. Dessutom kan medlemsstaterna också främja och stödja innovativa och inkluderande nedifrån-och-upp-bostadsprojekt, där framtida boende planerar och finansierar sina bostadsprojekt gemensamt.

- (34) Utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet kan påverka vissa befolkningsgrupper på ett oproportionerligt sätt, och omfattningen och sammansättningen av de drabbade varierar avsevärt beroende på nationella, regionala och lokala omständigheter. Vissa personer och grupper kan ställas inför särskilda och överlappande hinder när det gäller tillgång till bostäder och en högre risk för utestängning från bostadsmarknaden eller hemlöshet. Det kan bland annat röra sig om ungdomar (t.ex. studenter som inte har råd med eller inte har tillgång till studentbostäder, eller personer som lämnar institutionell eller alternativ vård), arbetslösa, förvärvsarbetande som lever i fattigdom, utsatta familjer (inklusive ensamstående föräldrar och större familjer med barn), offer för och överlevare av könsrelaterat våld, äldre personer i otrygga bostadssituationer, personer med funktionsnedsättning eller behov av långvarig vård och omsorg, romer, personer med invandrarbakgrund, personer som tillhör rasmässiga eller etniska minoriteter och hbtqi+-personer.
- (35) Förebyggande av utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet, i kombination med tillgång till lämpliga och säkra bostäder och omfattande, personcentrerade stödtjänster, exempelvis integrerade sociala tjänster, är några av de effektivaste verktygen för att få ett slut på hemlösheten. Medlemsstaterna bör uppmanas att stärka förebyggande strategier som omfattar universella förebyggande åtgärder, insatser i tidigare led som riktar sig till högriskpopulationer, krisförebyggande för personer och hushåll som står inför hemlöshet samt insatser i nödsituationer för att säkerställa snabb tillgång till tillfälligt boende.
- (36) Verktyg för tidigt ingripande såsom medling i fråga om obetalda hyror och hypotekslån, skuldrådgivning, rättsligt bistånd avseende hyresgästers och hyresvärdars rättigheter, system för tidig varning och kortfristigt ekonomiskt stöd finns inte konsekvent tillgängliga i medlemsstaterna, och en förstärkning av dessa mekanismer är avgörande för att effektivt förhindra utestängning från bostadsmarknaden.
- (37) För att förhindra tvångsvräkningar²⁶ och ge stöd under omlokaliseringar krävs en rättvis rättslig ram för hyresgästers säkerhet, bostadsstabilitet och hyresvärdars rättigheter. Samarbete med lokala myndigheter, sociala tjänster och medlingsalternativ, inbegripet uthyrningsföretag för subventionerade bostäder, kan minska risken för hemlöshet och underlätta övergångar.

²⁶ *tvångsvräkningar* i enlighet med definitionen från UNHCR:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, allmän kommentar nr 7 (1997) om *The right to adequate housing: forced evictions* (20.5.1997)

- (38) Bostadsledda strategier, inbegripet ”Bostad först”-modellen, som kombinerar snabb tillgång till långsiktiga och säkra bostäder med individanpassade och integrerade stödtjänster, inbegripet socialt stöd, hälso- och sjukvårdsstöd och sysselsättningsstöd som är anpassat till individuella behov, har visat på hållbara positiva resultat när det gäller att förebygga och minska utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet och främja social och ekonomisk integration.
- (39) Administrativa krav för att få tillgång till stöd, inbegripet skyldigheten att tillhandahålla bevis på permanent uppehållsrätt, kan skapa hinder för personer som är hemlösa eller utestängda från bostadsmarknaden. Att ta bort eller anpassa sådana krav, när så är lämpligt, kan förbättra utnyttjandet av tillgängligt stöd och bidra till att ta itu med de bakomliggande orsakerna till utestängning från bostadsmarknaden.
- (40) Stigande boendekostnader och begränsad tillgång till subventionerade och överkomliga bostäder kan hindra rörligheten på arbetsmarknaden, eftersom enskilda personer kanske inte kan flytta till områden där det finns sysselsättningsmöjligheter. Detta kan påverka konkurrenskraften och den ekonomiska tillväxten. Att ta itu med tillgången till bostäder till överkomlig kostnad är avgörande för att stödja deltagandet på arbetsmarknaden och säkerställa att arbetsmarknaderna fungerar effektivt.
- (41) Skillnader i de definitioner, övervakningssystem och datainsamlingsmetoder som används i medlemsstaterna begränsar tillgången till jämförbara uppgifter om hemlöshet på unionsnivå.
- (42) Tillförlitliga, relevanta och regelbundet insamlade uppgifter och statistiska belägg om utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet är avgörande för en effektiv utformning, övervakning och utvärdering av politiken, vilket bidrar till bedömningen av framstegen utan att öka den administrativa bördan.
- (43) Att ta itu med utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet kräver sektorsövergripande samordning och flernivåstyre som involverar Europeiska unionen samt den nationella, regionala och lokala nivån, tillsammans med det civila samhället, organisationer inom den sociala ekonomin, tillhandahållare av bostäder och personer med egen erfarenhet av hemlöshet.

- (44) Partnerskap med organisationer som erbjuder stöd till personer som är hemlösa och personer som står inför utestängning från bostadsmarknaden mer allmänt kan stärka de offentliga insatserna för att erbjuda tjänster som främjar social inkludering och skapar stabila bostadslösningar för specifika målgrupper. Genom att tillhandahålla ytterligare tjänster såsom arbetsintegration kan organisationer inom den sociala ekonomin bidra till att säkerställa en övergång till ett stabilt liv.
- (45) Effektiva åtgärder för att förebygga och minska utestängning från bostadsmarknaden kräver tillräcklig och stabil finansiering samt effektiv användning och samordning av tillgängliga ekonomiska resurser på unionsnivå samt nationell, regional och lokal nivå, i enlighet med medlemsstaternas befogenheter och budgetramar.
- (46) Ethos, den europeiska typologin för hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden, utvecklades som en ram för att förbättra förståelsen och mätningen av hemlöshet i Europa och för att tillhandahålla ett gemensamt ”språk” för gränsöverskridande dialog om hemlöshet. Ethos klassificerar levnadssituationer som utgör former av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden, dvs.
- att sakna tak över huvudet (utan skydd av något slag, att bo på gatan),
 - att sakna fast bostad (med en plats att sova på men tillfälligt på institutioner eller skyddade boenden),
 - att ha ett osäkert boende (hotas av allvarlig utestängning på grund av otrygga hyresförhållanden, vräkning, våld i hemmet, tillfälligt boende hos familj/vänner),
 - att ha ett olämpligt boende (i tillfälliga eller icke-konventionella byggnader, i olämpliga bostäder, i extrem trångboddhet).

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

INNEHÅLL

1. Utan att det påverkar medlemsstaternas nationella befogenheter ger denna rekommendation vägledning om bekämpningen av social utestängning, och i synnerhet
 - a) om stöd till medlemsstaterna när det gäller att förebygga och ta itu med utestängning från bostadsmarknaden, särskilt hemlöshet,
 - b) om främjande av utformning, genomförande och förbättring av nationella, regionala och lokala strategiska ramar som bygger på en personcentrerad, bostadsbaserad och integrerad politik.

DEFINITIONER

2. I denna rekommendation gäller följande definitioner:
 - a) *utestängning från bostadsmarknaden*: situationer där enskilda personer eller hushåll saknar tillgång till lämpliga och/eller säkra bostäder. Det omfattar särskilt personer som är hemlösa (dvs. de som saknar tak över huvudet eller fast bostad) och personer som ofrivilligt bor i otrygga bostadssituationer, t.ex. i olämpliga eller osäkra bostäder.
 - b) *nödbostad*: inkvartering, såsom natthärbärgen, vars främsta syfte är att tillgodose ett akut behov av härbärgen och tillgång till grundläggande faciliteter.
 - c) *tillfällig bostad*: tidsbegränsat boende som tillhandahålls medan man söker efter en långsiktig och säker bostadslösning.
 - d) *bostadsledda strategier*: politiska modeller och modeller för tillhandahållande av tjänster som prioriterar snabb tillgång till lämpliga, överkomliga, långsiktiga och säkra bostäder, vid behov åtföljda av integrerade, personcentrerade stödtjänster för bostadsstabilitet och social inkludering, såsom ”Bostad först”.

ÖVERGRIPANDE REKOMMENDATIONER

3. Medlemsstaterna rekommenderas att göra följande:

- a) Anta, se över eller bygga vidare på befintliga nationella och regionala strategiska ramar för att bekämpa utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet på grundval av en personcentrerad, bostadsledd och integrerad politik i linje med denna rekommendation, i syfte att stärka insatserna för att få ett slut på hemlösheten i Europeiska unionen. Detta bör göras med deltagande av regionala och lokala myndigheter samt andra relevanta partner, med respekt för fördelningen av befogenheter inom medlemsstaterna.
- b) Definiera, med hänsyn till nationella förhållanden, otrygga bostadssituationer, särskilt med beaktande av risker för fattigdom eller social utestängning.
- c) Utveckla skräddarsydda åtgärder för att bekämpa utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet och anta en personcentrerad bostadsledd strategi som, när så är lämpligt, bygger på "Bostad först"-principen och principerna för det nya europeiska Bauhaus, inbegripet deltagandebaserad, platsbaserad och inkluderande utformning, med tillhandahållande av integrerade tjänster såsom socialt stöd, hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg och aktivering på arbetsmarknaden, i kombination med bostadsstöd.
- d) Fastställa relevanta, tidsbundna, uppnåbara och mätbara mål i linje med Lissabonförklaringen, inbegripet att
 - i) varje person som bor på gatan (personer i *primär hemlöshet*²⁷, som sover på gatan utan skydd i något bostadsutrymme) får ett erbjudande om nödboende,

²⁷ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/543 av den 22 mars 2017 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 763/2008 om folk- och bostadsräkningar vad gäller tekniska specifikationer för variablerna och deras indelningar (EUT L 78, 23.3.2017, s. 13).

- ii) människor som bor i nödbostäder eller tillfälliga bostäder (personer i *sekundär hemlöshet*) eller personer som skrivs ut från en institution får effektivt stöd för att få tillgång till långsiktiga och säkra bostadslösningar så snart som möjligt.

IDENTIFIERING AV PERSONER SOM ÄR ELLER RISKERAR ATT BLI UTESTÄNGDA FRÅN BOSTADSMARKNADEN

4. Medlemsstaterna rekommenderas att göra följande:

- a) Stärka insamlingen av data om och permanenta övervakningsmekanismer för grupper som är svåra att nå, inbegripet personer som är hemlösa, och, utan en alltför stor administrativ börda, ta fram regelbundna, heltäckande och jämförbara data, inbegripet, där så är möjligt och utan oproportionerliga bördor och kostnader för medlemsstaterna, disaggregerad statistik om utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet på nationell, regional och lokal nivå, samtidigt som dataskyddsreglerna respekteras och så långt som möjligt genom att använda befintliga datakällor.
- b) Anpassa kriterierna för att identifiera personer som är eller riskerar att bli utestängda från bostadsmarknaden inom relevanta tjänster, såsom social-, sysselsättnings-, utbildnings-, rätts- och barnskyddstjänster, och bygga upp ett effektivt informationsutbyte i god tid mellan dessa tjänster.
- c) Överväga att utveckla eller förbättra system för tidig varning för att identifiera hushåll som riskerar utestängning från bostadsmarknaden och säkerställa uppsökande verksamhet och förebyggande stöd i god tid, kvantifiera och bedöma bostadsbehoven hos personer som är hemlösa och personer i otrygga bostadssituationer, utveckla skräddarsydda identifieringsstrategier för personer som ofta underskattas eller förblir osynliga.

FÖREBYGGANDE AV UTESTÄNGNING FRÅN BOSTADSMARKNADEN

5. Medlemsstaterna rekommenderas att göra följande:

- a) Inom sina strategiska ramar stödja dem som riskerar utestängning från bostadsmarknaden att behålla lämpliga bostäder genom riktade åtgärder, exempelvis skuld- och bostadsrådgivning, system för tidig varning, nödhysesstöd, medling och andra begränsningsåtgärder, exempelvis bekämpning av energifattigdom. Säkerställa tillgången till anpassade bostäder, liksom tillgänglighet och skälig anpassning, för personer med funktionsnedsättning eller behov av långvarig vård och omsorg, samtidigt som oproportionerliga bördor på byggande och renovering undviks.
- b) Säkerställa snabb och effektiv tillgång till information, särskilt för personer som riskerar att bli utestängda från bostadsmarknaden, om tillgängliga åtgärder för bostadsstöd, socialt stöd och inkomststöd, liksom stöd vid hemlöshet, bland annat genom att tillhandahålla information i tillgängliga format, och överväga att bedriva uppsökande verksamhet för att minska det bristande utnyttjandet av rättigheter.
- c) Regelbundet övervaka och vid behov bedöma inkomststödet tillräcklighet, inbegripet bostadsrelaterade bidrag, i förhållande till boendekostnaderna, exempelvis med anpassningsmekanismer som är anpassade till kostnadsutvecklingen. Vid bedömningen av tillräcklighet måste behovet av att undvika fattigdomsfällor beaktas.
- d) Inrätta mekanismer, när så är relevant, för att förhindra vräkningar genom tidiga och systematiska ingripanden från socialtjänsten, behöriga rättsliga myndigheter och andra relaterade tjänster. Sådana åtgärder kan inbegripa intensivt stöd till personer som riskerar vräkning för att hantera hyresskulder och, om vräkning inte kan undvikas, aktivt stöd för att hitta en alternativ boendelösning som är anpassad till den berörda personens eller det berörda hushållets behov.

- e) Stärka förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder när det gäller tvångsvräkningar, särskilt för barnfamiljer, med särskild uppmärksamhet på hushåll med ensamstående föräldrar. Medlemsstaterna bör säkerställa transparenta och snabba förfaranden som respekterar proportionalitet, korrekt hantering och effektiva rättsmedel, samtidigt som hyresvärdens rättigheter respekteras.
- f) Säkerställa att inget barn saknar lämplig bostad och garantera ett lämpligt alternativt boende i god tid vid behov, samtidigt som familjesammanhållningen bevaras för barnets bästa.
- g) Säkerställa att inga barn eller unga vuxna lämnar institutioner eller fosterhem utan lämpliga bostäder och omfattande stödtjänster, inbegripet ekonomiskt stöd och förberedande program för att hjälpa dem att lämna omsorgssystemet.
- h) Införa tidig förebyggande rådgivning vid utbildningsanstalter, med utgångspunkt där så är lämpligt i befintliga studievägledningstjänster, samt på arbetsplatser eller institutioner för ungdomar för att hjälpa till att upptäcka nödsituationer, förhindra att elever lämnar skolan i förtid och underlätta lämpliga hänskjutanden till behöriga myndigheter och förhindra utestängning från bostadsmarknaden bland barn och ungdomar.
- i) Göra rådgivning och socialt stöd tillgängligt för äldre personer och personer med funktionsnedsättning för att förhindra utestängning från bostadsmarknaden.
- j) Säkerställa likabehandling av personer som riskerar att diskrimineras när det gäller tillgång till lämpliga bostäder och grundläggande tjänster inom alla boendeformer.
- k) Tillhandahålla individanpassat stöd i god tid till personer som lämnar institutioner, såsom fängelser, sjukhus, förläggningar för personer som ansöker om internationellt skydd och vårdinrättningar, för att säkra långsiktigt boende. Detta inbegriper personer med betydande behov när det gäller psykisk hälsa, narkotikamissbruk eller långvarig vård och omsorg. Medlemsstaterna skulle för detta ändamål kunna uppmuntra sektorsövergripande utskrivningsprotokoll som involverar behöriga offentliga myndigheter och relevanta tjänsteleverantörer samt förstärkta stödåtgärder som syftar till att förhindra störningar i vårdkedjan.

STÖD TILL PERSONER SOM ÄR HEMLÖSA

6. För att minska den tid som människor är hemlösa eller beroende av nödbostäder eller tillfälliga bostäder rekommenderas medlemsstaterna att tillhandahålla ett personcentrerat, integrerat och tillgängligt stöd genom följande åtgärder:
- a) Tillgängliga och inkluderande stödsystem, inbegripet till exempel individuell behovsbedömning, skräddarsydda stödplaner, specifika stödfunktioner (t.ex. ärendehandläggare och bostadsrådgivare) och fallhantering för de mest komplexa fallen, uppsökande och lokalsamhällesbaserade multidisciplinära team med deltagande av hälso- och sjukvårdspersonal, socialarbetare och livsmedelsbanker. Dessa uppsökande team skulle också kunna tillhandahålla information och vägledning för att hjälpa människor när det gäller utövande av rättigheter, grundläggande tjänster, folkbokföring och dokumentation, utbildning och integration på arbetsmarknaden.
 - b) Säkerställa att alla åtgärder som rör allmän ordning på offentliga platser respekterar värdigheten hos och de grundläggande rättigheterna för personer som är hemlösa.
 - c) Standarder som säkerställer konsekventa stödtjänster av hög kvalitet, inbegripet barnspecifikt stöd.
 - d) En strategi med en enda kontaktpunkt med snabba, förenklade hänskjutanden till relevanta socialförsäkringsorgan, socialt bistånd och sociala tjänster och hälso- och sjukvårdstjänster med låga trösklar.
 - e) Stödsystem som bidrar till att förhindra onödiga familjeseparationer, med barnets bästa för ögonen och som säkerställer att inget barn förblir utan tak eller i nödbostäder, tillfälliga bostäder eller andra former av hemlöshet.
 - f) Aktivt sysselsättningsstöd, bland annat genom att underlätta inskrivning hos arbetsförmedlingarna och utveckla individanpassade vägar till sysselsättning, socialt stöd och stöd för att behålla arbeten samt stöd till arbetsgivare.

- g) Säkerställa att personer som är hemlösa informeras om sin rätt enligt unionslagstiftningen²⁸ att öppna och använda ett betalkonto med grundläggande funktioner hos kreditinstitut som är belägna på deras territorium, oavsett om de har en fast adress eller inte.
- h) Öka tillgången till stabila bostadslösningar för personer som är hemlösa, inbegripet barnfamiljer, genom samarbete med offentliga och privata tillhandahållare av bostäder, uthyrningsföretag för subventionerade bostäder och inkluderande tilldelningsmekanismer, och genom kooperativa och lokalsamhällsbaserade modeller som åtföljs av lämpliga stödtjänster samt främjande av samordning mellan samhällsbaserade organisationer och offentliga myndigheter för att förhindra att stödet upphör när en bostad har hittats.
- i) Säkerställa att nödbostäder och tillfälliga boenden, inbegripet könsuppdelade boenden, är tillgängliga, säkra, åtkomliga och erbjuder lämpligt stöd samt tillgodoser behoven hos alla personer som är hemlösa, inbegripet barnfamiljer och offer för våld i hemmet och sexuellt våld, och samtidigt stödja deras övergång till stabila bostäder.
- j) Erkänna och stödja den roll som personer med egen erfarenhet av hemlöshet spelar när det gäller att förbättra förtroendet för, tillgången till och effektiviteten hos stödtjänster liksom åtgärder som underlättar tillgången till social inkludering och bostäder.
- k) Åtgärder för att förebygga och ta itu med stigmatisering och diskriminerande praxis när det gäller tillgång till bostäder, såsom transparenta kriterier för väntelistor för subventionerade bostäder, utbildning mot fördomar för yrkesverksamma inom bostadssektorn och stödtjänster för hyresgäster som utsätts för diskriminering.

²⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214).

- l) Stärka de uppsökande sociala stödtjänsterna och samordningen mellan samhällstjänster och offentliga tjänster för personer som bor i informella bostättningar för att förbättra tillgången till stabila och säkra bostäder.

TILLGÅNG TILL LÄMPLIGA OCH SÄKRA BOSTADSLÖSNINGAR

7. Medlemsstaterna rekommenderas att öka utbudet av subventionerade och överkomliga bostäder, som svar på demografiska behov, lokala brister och territoriella skillnader, särskilt genom att göra följande:
 - a) Främja långsiktiga hyresvillkor för privata hyresvärdar och hyresgäster genom att
 - säkerställa en rättslig ram som underlättar en trygg och välfungerande användning av långfristiga hyresavtal,
 - tillåta, när så är lämpligt, riktad användning av proportionella ekonomiska incitament för hyresvärdar att erbjuda långsiktiga, överkomliga och säkra bostadslösningar, särskilt för barnfamiljer och ungdomar,
 - förbättra den rättsliga klarheten och effektiviteten i relevanta vräkningsförfaranden, och
 - balansera användandet av beståndet för långtidsuthyrning för korttidsuthyrning när detta är vederbörligen motiverat.
 - b) Säkerställa att åtgärder för renovering, energieffektivitet och förnyelse av bostadsområden omfattar sociala skyddsåtgärder för att förhindra att människor tvingas flytta.
 - c) Ge incitament för både offentliga och privata investeringar i nybyggnation, renovering eller ändrad användning av befintliga byggnader för att utöka beståndet av subventionerade och överkomliga bostäder.
 - d) Möjliggöra och stödja överkomliga bostadsmodeller, inbegripet subventionerade och allmännyttiga bostäder, bostadskooperativ, bostadsföreningar med begränsat vinstsyfte, allmännyttiga markstiftelser samt uthyrningsföretag för subventionerade bostäder och andra strategier med begränsat vinstsyfte eller utan vinstsyfte.

- e) Främja och utöka innovativa samboendekoncept, såsom gemensamma boendetrymmen, klusterbostäder, kollektivboende och arrangemang för generationsöverskridande boende, inbegripet med gemensamma anläggningar och stödtjänster när så är relevant, och underlätta tillfälliga och övergångsinriktade bostadsmodeller för studenter och ungdomar, till exempel genom att matcha studenter med boende i underutnyttjade bostäder.
- f) Överväga sätt att förbättra nationella, regionala och lokala planerings- och tillståndsförfaranden för snabbare bostadsbyggande, utan att äventyra hållbarhetsstandarder eller kvaliteten på bostäderna, samtidigt som man strävar efter social inkludering och territoriell sammanhållning och minskar de administrativa hinder som påverkar leverantörer av byggtjänster och stöder ett snabbt tillhandahållande av nya subventionerade och överkomliga bostäder vid behov, exempelvis genom användning och mobilisering av offentlig mark, samtidigt som man säkerställer att det är väl kopplat till grundläggande socioekonomiska tjänster och verksamheter.
- g) Förbättra den effektiva användningen av det befintliga bostadsbeståndet, särskilt genom att underlätta ändrad användning, renovering och återanvändning av befintliga byggnader och genom att mobilisera lediga bostäder och offentlig egendom, och i möjligaste mån begränsa onödig rivning, samtidigt som åtgärder som syftar till att minska trångboddheten och förbättra bostadskvaliteten främjas.
- h) Förbättra tillgången och åtkomsten till skyddade boenden och tillfälliga bostäder, till dess att långsiktiga och stabila bostadslösningar finns tillgängliga.
- i) Ta hänsyn till effekterna av klimatrelaterade händelser på bostadsutbudet, även i de yttersta randområdena.
- j) Avsätta en viss andel av ny bostadsbyggnation till subventionerade och överkomliga bostäder för att återspegla lokala bostadsbehov.

8. Som komplement till insatserna för att öka bostadsutbudet rekommenderas medlemsstaterna att införa lämpliga, förutsägbara och hållbara finansierings- och investeringsramar i sina nationella strategier. Medlemsstaterna rekommenderas också att fullt ut utnyttja den EU-finansiering och de EU-finansieringsverktyg som finns tillgängliga, inbegripet den kommande europeiska plattformen för investeringar i hållbara bostäder till överkomlig kostnad som tillkännagavs i EU-planen för bostäder till överkomlig kostnad²⁹. Dessa åtgärder kan bidra till att optimera användningen av nationella resurser och unionsresurser och skala upp långsiktiga, inkluderande och överkomliga bostadslösningar, bland annat genom följande:

- a) Anpassa och samordna resurser mellan politiken för bostäder, social inkludering, sysselsättning, utbildning, hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg, stadsförnyelse och renovering, för att öka politikens samstämmighet och genomslagskraft.
- b) Säkerställa att offentligt stödda åtgärder, när så är lämpligt, omfattar tydliga villkor avseende överkomlighet, tillgänglighet, hållbarhet och inkluderande tilldelning av bostäder och kopplingar till samhällsbaserade tjänster.
- c) Genomföra innovativa finansieringsmodeller, såsom revolverande fonder, fonder för påverkansinvestering, blandad finansiering och offentliga garantier, inbegripet kostnadsbaserade hyresmodeller och återinvesteringskrav, för att stödja bostadsutbudets långsiktiga överkomlighet och mobilisera både offentligt och privat kapital för överkomliga och subventionerade bostäder.
- d) Motverka skadlig spekulation på bostadsmarknaden, exempelvis genom att utforma en effektiv skattepolitik och förbättra insynen i marknaden.
- e) Stödja projektutveckling och tekniskt bistånd till lokala och regionala myndigheter, organisationer inom den sociala ekonomin och tillhandahållare av bostäder med begränsat eller inget vinstsyfte.

²⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, COM(2025) 1025 final: *EU-plan för bostäder till överkomlig kostnad*.

- f) Främja offentlig-privata partnerskap, bland annat med lokala myndigheter, högre utbildningsanstalter, arbetsgivare, tillhandahållare av bostäder och organisationer inom den sociala ekonomin för att tillhandahålla subventionerade och överkomliga bostäder, inbegripet projekt för studerande, praktikanter, lärlingar och bostäder för blandad användning.
- g) Öka investeringarna för att stödja byggande och renovering av överkomliga och subventionerade bostäder, bland annat genom att använda finansieringsinstrument och blandad finansiering inom ramen för den nuvarande sammanhållningspolitiken, samtidigt som man utnyttjar den flexibilitet som erbjuds inom ramen för halvtidsöversynen av den³⁰, för att omfördela EU-medel till överkomliga bostäder, och utnyttja de reviderade reglerna för statligt stöd till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse³¹, som innehåller särskilda kategorier för både subventionerade bostäder och bostäder till överkomlig kostnad.

9. Medlemsstaterna rekommenderas att stödja personer som är utestängda från bostadsmarknaden när det gäller att få tillgång till och behålla stabila bostäder genom följande åtgärder:

- a) Främja tillgången till långsiktiga och säkra bostäder, i linje med en bostadsledd strategi, exempelvis ”Bostad först”-modellen, varaktig finansiering och sektorsövergripande samordning av åtgärder.
- b) Inrätta tillräckliga och lämpliga integrerade stödtjänster som inte bara tar itu med övergången till, utan även bibehållandet av, lämpliga och säkra bostäder. Dessa kan exempelvis omfatta stöd till hussökande, kompetenshöjning och omskolning och stöd för att få tillgång till och behålla sysselsättning, ekonomiskt och rättsligt bistånd, utbildning i färdigheter för livet och uppföljningsstöd för att förhindra att enskilda personer drabbas av utestängning från bostadsmarknaden igen.

³⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/1914 av den 18 september 2025 om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen (EUT L, 2025/1914, 19.9.2025).

³¹ [Kommissionens beslut \(EU\) 2025/2630 av den 16 december 2025 om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och om upphävande av beslut 2012/21/EU \(EUT L, 2025/2630, 19.12.2025\).](#)

- c) Öka tillgången till lämpliga bostadslösningar för personer som är utestängda från bostadsmarknaden, särskilt föräldrar med barn, och säkerställa att de beaktas och prioriteras i tilldelningsmekanismerna för subventionerade bostäder.
 - d) Främja tillgång till tillräckligt ekonomiskt stöd såsom hyresgarantier, lågräntelån och bostadsbidrag, åtföljt av tillgänglig information om hur man får sådant stöd och nödvändig finansiell kompetens.
10. Medlemsstaterna rekommenderas att genomföra riktade åtgärder för att stödja ungdomar med låga inkomster, inbegripet studenter, som står inför utestängning från bostadsmarknaden, vilket kan utgöra ett hinder för tillgång till och slutförande av högre utbildning, yrkesutbildning, praktik eller lärlingsprogram. Dessa åtgärder kan inbegripa följande:
- a) Skapa och använda effektiva nätverk mellan socialtjänster för ungdomar och allmänna socialtjänster för att hjälpa ungdomar att hitta lämpliga bostadslösningar som tillgodoser deras familje-, utbildnings- och sysselsättningsbehov.
 - b) Öka utbudet av överkomliga studentbostäder nära utbildningsinrättningar, även för studenter som deltar i utbyten eller praktik utomlands.
 - c) Tillhandahålla tillgänglig vägledning och praktiskt stöd för att ge råd till och bistå enskilda personer i frågor som rör hyresrättigheter och administrativa förfaranden, bland annat genom rådgivningscentrum vid utbildningsinstitutioner.
 - d) Tillhandahålla skattemässiga och finansiella åtgärder, inbegripet lån med låg ränta för att hjälpa studenter och ungdomar med begränsade ekonomiska medel att försäkra sig om boende.
 - e) Vidta riktade åtgärder för att förbättra tillgången till lämpliga bostäder till överkomliga priser för ungdomar som riskerar utestängning från bostadsmarknaden och som bor i landsbygdsområden, avlägsna områden och missgynnade områden.

11. Medlemsstaterna rekommenderas att i sina nationella strategiska ramar kombinera personcentrerade strategier med platsbaserade strategier (såsom stadsplanering och stadsförnyelse, lokal ekonomisk utveckling och transportpolitik) för att undvika bristande överensstämmelse mellan antalet sysselsättningsmöjligheter och utbudet av bostäder till överkomlig kostnad, särskilt i områden där det finns lediga arbetstillfällen.
12. Medlemsstaterna rekommenderas att vidta åtgärder för att stödja anpassningar av bostäder för personer med funktionsnedsättning och äldre personer med behov av långvarig vård och omsorg, särskilt de som riskerar att drabbas av fattigdom. Detta bör göra det möjligt för dem att bo i sina hem så länge som möjligt och undvika utestängning från bostadsmarknaden. Dessa åtgärder bör utformas för att undvika oproportionerliga bygg- och renoveringsbördor. Sådana åtgärder främjar självständigt boende och inkludering i samhället och undviker att skapa segregerade boendeformer.

ÖVERVAKNING, UTVÄRDERING OCH STYRNING

13. Medlemsstaterna rekommenderas att göra följande:
 - a) Införa riktade och proportionerliga övervaknings- och utvärderingsmekanismer baserade på resultatindikatorer, för att bedöma hur effektiva deras strategier är när det gäller att bekämpa utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet och möjliggöra politiska anpassningar där så krävs och utan att öka den administrativa bördan.
 - b) Rapportera vart femte år till kommissionen om resultaten av sin nationella övervakningsverksamhet och om de framsteg som gjorts i genomförandet av denna rekommendation, när så är möjligt genom att utnyttja befintliga rapporteringsmekanismer.
 - c) Säkerställa ett effektivt flernivåstyre och samordning mellan nationella, regionala och lokala myndigheter samt samarbete med berörda parter, däribland universitet, yrkesutbildningsanordnare, lokala arbetsgivare, organisationer i det civila samhället och den sociala ekonomin samt tillhandahållare av bostäder.

- d) Förenkla de rättsliga och administrativa ramarna för att minska den administrativa bördan och säkerställa snabb och förenklad tillgång till bostäder och tillhörande sociala tjänster, hälso- och sjukvårdstjänster, utbildningstjänster, arbetsförmedlingstjänster och samhällsbaserade stödtjänster.
- e) Stärka kapaciteten och kvaliteten på de tjänster som är avsedda att stödja personer som är utestängda från bostadsmarknaden, bland annat genom utbildning, en tydlig ansvarsfördelning och tillräckliga resurser för den personal som tillhandahåller dessa tjänster.
- f) I utformningen, genomförandet och utvärderingen av politik för förebyggande och minskad utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet säkerställa ett meningsfullt deltagande av personer med egen erfarenhet av utestängning från bostadsmarknaden och hemlöshet, organisationer i det civila samhället och organisationer inom den sociala ekonomin, särskilt på lokal nivå.
- g) Fortsätta att samarbeta med andra medlemsstater samt privata och offentliga aktörer på olika nivåer för att stödja kunskapsutbyte och främja ömsesidigt lärande, konsekvent tillhandahållande av tjänster, utbyte av bästa praxis, effektiv utformning och effektivt genomförande av politiken på området utestängning från bostadsmarknaden.
- h) Aktivt bidra till arbetet i den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet, som är det viktigaste forumet för samordning, utbyte och samarbete mellan medlemsstaterna, regionala och lokala myndigheter, Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, Europeiska regionkommittén, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och andra berörda parter, bland annat genom kunskapsutbyte, evidensbyggande, politisk samordning, ömsesidigt lärande och underlättande av tillgång till finansiering, och i samverkan med arbetet i kommittén för socialt skydd och arbetsflödena inom den europeiska bostadsalliansen.
- i) Främja deltagandet av arbetsmarknadens parter och organisationer i det civila samhället som spelar en nyckelroll i kampen mot utestängning från bostadsmarknaden för att säkerställa att EU:s politik återspeglar verkligheten på fältet, bland annat genom att involvera personer med egen erfarenhet av utestängning från bostadsmarknaden.

14. Rådet välkomnar kommissionens avsikt att

- a) främja och stödja den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet
 - i) vid utarbetandet av fleråriga arbetsprogram för att stödja medlemsstaterna i genomförandet av de åtgärder som anges i denna rekommendation,
 - ii) att fortsätta sin verksamhet för ömsesidigt lärande,
- b) se över de framsteg som gjorts i genomförandet av denna rekommendation och rapportera till rådet fem år efter dess antagande på grundval av medlemsstaternas rapporter,
- c) stärka informations- och kommunikationsverksamheten och öka spridningen av resultat och exempel på god praxis, bland annat när det gäller användningen av EU-medel för att ta itu med utestängning från bostadsmarknaden, på unionsnivå och bland medlemsstaterna och berörda parter.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande